

Людина року — людина віку

Традиційно в грудні тижневик "Освіта" оголошує серед своїх читачів рейтинговий конкурс "Кращий освітянин року". Пошта цього опитування завжди дуже велика. Багато прекрасних імен, постатей називають дописувачі. Вказують, що ж такого визначного здійснив той чи інший претендент саме в цьому році.

І щороку багато листів надходить про одну і ту ж людину — про Віктора Петровича Андрущенка відомого вченого, видатного філософа, ректора Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. І щороку він серед лауреатів. За його особистими проектами, акціями, книгами, програмами, можна було б створити літопис поступу усієї нашої галузі сходами демократизації освітянського простору, гуманізації і гуманітаризації шкільництва, розбудови інтелектуального інформаційного середовища, формування високодуховної особистості, з естетичним смаком та фізичною досконалістю.

А ще — в його університеті збираються президенти. Там зустрічаються з молоддю видатні вчені сучасності різних країн світу. Там діячі культури виносять на суд громади свої

твори. З Драгоманівського університету отримують онлайн-курси з української, культурології, математичного аналізу жителі Аргентини, Австралії, Японії, Швеції і Китаю. Там читають лекції, ведуть заняття із студентами Герої України.

Цьогорічний грудень не став винятком. Багато листів, у яких обґрунтовують кандидатуру Андрущенка, як кращого освітянина року. А от за що? У кожному поданні — інша заслуга, вчинок, здобуток. Віктор Петрович — і Людина року і Людина віку. Так переглядаючи подання дуже влучно висловився один з членів конкурсної комісії.

І, оскільки, академік Віктор Андрущенко невдовзі зустріне ще й ювілей, ми влаштували для своїх читачів зустріч з ним на сторінках "Освіти".

(Див. далі стор. 4)

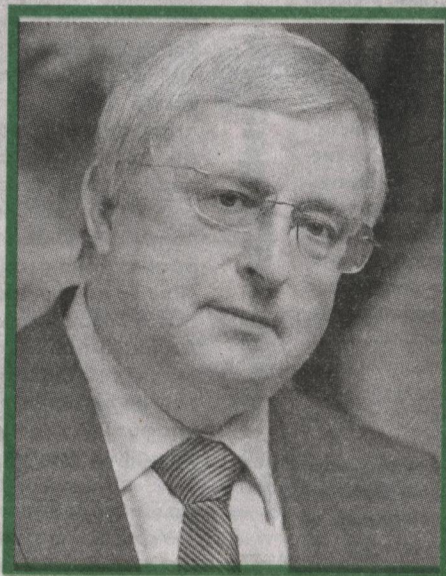

* АУДІЄНЦІЯ З ЮВІЛЯРОМ * АУДІЄНЦІЯ З ЮВІЛЯРОМ * АУДІЄНЦІЯ З ЮВІЛЯРОМ *

Віктор Андрущенко: “Україна — країна педагогічна”

— Вікторе Петровичу, Ви, найвідоміша людина на українському педагогічному Олімпі. За всіма модними зараз східними гороскопами маєте аж два перших знаки, а отже першопроходець. По життю показуєте передове, нове. Перший з ректорів педагогічних вишів запропонували університету міжнародну платформу, перший запровадили практику проведення в університеті важливих загальнодержавних заходів. Запровадили атмосферу інтелектуального спілкування, значимості зустрічей, філософські діалоги. Чого чекати завтра? Чим здивує і порадує педагогічну спільноту Драгоманівський університет?

— Раніше університети готували учителя, як ретранслятора знань. А головне ж вчителі це його світоглядна підготовка. А набуття високих моральних цінностей також створює універсальну особистість вчителя. Вчителя, який сміливо йде в школу. І тому ми спробували трансформувати університет з так би мовити учительського, до підготовки

співробітництвом на міжнародному рівні?

— Якщо ми уважно проаналізуємо ті речі, які нам потрібно зробити сьогодні, то вимальовується дорожня карта сьогоднішніх дій. А якщо ми починаємо мріяти і фантазувати, заглядати в майбутнє, за той поріг, якого ще не видно, то вимальовується ще декілька важливих пер-

Суспільство інформаційних технологій і соціальної турбулентності. Є багато характеристик, які ми можемо назвати, і повинні називати, щоб зрозуміти, який учитель потрібен нам сьогодні. Якщо говорити про те, яким був той учитель, в минулу епоху, він був хорошим учителем для свого часу. Він був достойним учителем. Я дійсно представляю сім'ю учительську. Третього чи четвертого покоління. Бо у нашій сім'ї тільки дід був ковалем, а всі решта вчителі. Так, вони здобули освіту. Так вони розсипались простором усього колишнього союзу. Більшість, звісно працювали і працюють в Україні. Працювали учителями. Мої батьки вчителі. Як я про себе іноді жартую, що народився під партою. Під партою мабуть і помру. Тому, школу знаю, як своїх п'ять пальців. Той учитель відповідав вимогам часу. Він виконував ті функції які вимагало від нього суспільство. Те суспільство. Воно було різне. Воно було і тоталітарне, і гуманітарне одночас-

ред державою. Потрібно впроваджувати. Але не забувати, на чийх плечах ми стоїмо. А ми стоїмо, сучасна педагогіка, не на фінській педагогіці, не на швейцарській, не на німецькій, британській чи американській. Ми стоїмо на плечах педагогіки Пирогова і Ушинського, Макаренка і Сухомлинського, Драгоманова і Франка, Лесі України і Шевченка. Семена Франка і багатьох інших учителів з великої літери. Вони сформували педагогічну матрицю української освіти. І українська освіта, як би там не складалось, була і повинна в майбутньому залишатися українською. Українською, бо українець коли відчуває себе собою? Де він ідентифікує себе? Наші попередники дали відповідь на це питання. Тоді, коли серце віддає дітям. Коли він душу відкриває до іншої людини, коли єднається з іншою людиною, коли він відстоює своє існування культурне, яке нікому не заважає. Бо воно не агресивне, не несе агресії, а несе мир, і культуру. Тут ми є собою. І тому запозикуймо все оте красиве, велике, що є у шведів і фінів, і у інших народів Європи. Та все ж таки українська нова школа повинна будуватися на українській педагогічній матриці. А потім вбирати досвід інших, переварювати, аналізувати. Що підходить, а що не підходить. Що впроваджувати, а що почекає. А загалом нова українська школа це необхідний крок. Нагальний. Тому що людство рухається далі. І коли усвідомлюємо суспільну турбулентність, коли говоримо про соціалізацію, розуміємо: людину до

формувати університет з так би мовити учительського, до підготовки педагога, який відповідає реаліям 21 сторіччя.

Зроблено багато. І я на себе тут не приміряю кожуха. Це зробили люди з якими я працюю. Це люди унікальні. Це потужні наукові школи. Скажімо, академік Віктор Миколайович Сіньов і його корекційна педагогіка. Я про це можу розповідати годинами. А філософський напрямок. Ми його організували. Іван Дробот зумів і філософію для дітей запровадити, і релігійну філософію у світському розумінні. А Віктор Бондаренко! Це ж класика. А математиків візьміть. Микола Працьовитий, Григорій Торбін. Унікальні особистості, справжні вчені, керівники наукових шкіл. І мені, як ректору, у цьому талановитому оркестрі залишилось лише спрямовувати. Я пишаюся університетом. І не дарма. Бо останні 10-11 років — абсолютний лідер серед педагогічних університетів країни. Хоч коли я прийшов, нас дійсно перемагав Тернопіль. Нас обганяв Харків, нас обганяла Одеса за технологіями. Але ми це зробили. Взятися і зробили. Інколи дискусії великі. Але робим. Бо знаємо, — на нас лежить ця відповідальність. І коли я прийшов на третю каденцію, — поставив завдання: стати кращим педагогічним університетом в Європейському просторі. І ми це зробимо. У нас велика перспектива.

— **Це ви пов'язуєте з наступними внутрішніми трансформаціями, чи з виходом за межі свого закладу, зі**

глядати в майбутнє, за той період якого ще не видно, то вималюється ще декілька важливих перспективних ліній, які потрібно реалізувати. Звичайно, можна це розглядати і в галузі економіки, в галузі культури, в галузі політики. Якого вчителя ми європейського профілю виховаємо, якщо ми все це піднімо! Ми вже вийшли на рівень Європарламенту. Нас підтримують. Ми поїдемо доповідати, для того, щоб Україна займала лідируючі позиції. Ми підготували вже 19 книг "Освіта в Україні". За областями. І коли ми будемо доповідати, ми ці книги покладемо. Будь ласка, ідіть учіться. Велетенська матриця у нас. Сухомлинський, скажімо. Неперевершений у світі. Ні в кого таких видатних педагогів нема як у нас. Тому Україна — педагогічна країна і в ній дають педагогічні професії. І я думаю про залучення українців у Європу, і європейців в Україну. Потрібно зробити матрицю для підготовки сучасного вчителя для об'єднаної Європи.

— **Вікторе Петровичу, ви представник освітянського, як кажуть, цеху, поколінського, учительська дитина. Ви прекрасно знаєте, які сильні статі в українській педагогіці! Що сьогодні спонукало нас до концепції нової школи? Як ми повинні сьогодні готувати нового вчителя, і яким він сьогодні повинен бути?**

— Учитель завжди одним і тим же залишатись не може. Бо суспільство розвивається, йде вперед. Змінюються обставини, змінюються умови. Сьогоднішнє суспільство, це суспільство глобалізації. Це суспільство інноваційних змін.

Вона було різне. Вона було і тоталітарне, і гуманітарне одночасно. Утверджувало іноді навіть пріоритети сталінізму, з якими ми боремося і яких не приймаємо. І водночас провадило дуже глибокі лінії гуманізму, культури, поваги до людини, моральності. І вчитель ці функції виконував. Зрештою, і уживався, і боровся як міг. Займався навчально-виховною діяльністю. Потерпав від засилля тоталітаризму і більшовизму, разом з тим функції свої виконував. Тому люди, виховані тим учителем сприйняли епоху перелому і змін, відчули цей процес серцем, сприйняли незалежну Україну.

Незалежність України підготували не марсіани, чи люди, що приїхали десь з-за океану. А люди виховані українським вчителем. Вони ж зростили незалежну Україну і виховують її нові покоління. Тому шпички, або закиди вчителю тієї епохи я ніколи собі не дозволю. Я не приймаю, коли хтось каже, що та школа була поганою чи не справедливою. Різне було, і суперечності були, але вона свою місію і свої функції виконала.

Тепер новітня школа, нова школа. Це хороший концепт. Я тут підтримую Лілію Михайлівну і її команду.

— **І ця підтримка набула якихось форм?**

— Так. Я написав уже з десяток статей про те що таке приваблива школа, що таке новий учитель, що таке співпраця з батьками, що ж таке інноваційна педагогіка, електронна педагогіка. Не впровадь це в сучасну освітню практику, це буде злочин пе-

лентність, коли говоримо про соціалізацію, розуміємо: людину до життя треба готувати в цьому суспільстві трішечки наперед. Ще й прогнозувати, що буде через шість, десять, а можливо і двадцять років. Закладати в зміст освіти технології і формувати. Наш міністр — Лілія Михайлівна Гриневич, це відчула. Її команда ухопила. Звісно, що іноді виникають суперечності. І я, до речі, теж, скажімо, дещо по іншому б зробив. Але, нинішня міністерська команда розкрила оцю перспективу підготовки нового покоління до життя у другій половині XXI століття. Тут я їй ставлю знак оклику.

І ми активно підтримали штаб галузі, включились в реалізацію усіх положень цієї важливої реформи.

В кабінет заносять об'ємний двотомник і кладуть на столі перед Віктором Петровичем. Читаю: Віктор Андрущенко "Організоване суспільство". Запитую поглядом, а відповідь вже звучить:

— Це сигнальний примірник. З друкарні щойно.

— **А коли презентуватимемо читачам "Освіти"?**

— 18 грудня відбудеться офіційна презентація і... — будь ласка!

— **Вікторе Петровичу, вітаючи Вас з ювілеєм. Хочеться побажати: радуйте нас і далі ідеями, вчинками і такими вагомими працями. Снаги Вам і натхнення.**

Розмову вела
Ольга КОНОВАЛЕНКО,
головний редактор
тижневика "Освіта"